

หน้า 1

วิกฤติพลอยกาญจน์
เทศบาลดินพลิกฟื้น

พูดถึงกาญจนบุรี
หรือเมืองกาญจน์...
นึกถึงอะไรกันบ้าง
★ มีต่อหน้า 5

หลายคนอาจนึกถึงน้ำตกแสนสวยกับสายน้ำเย็นฉ่ำ บ้างนึกถึงความ
สะใจในการล่องแพ นักกินเห็ดไม่น้อย ขอนซักรดไปหาเห็ดโคนอร่อย
สุดในโลกกินที่นั่นเช่นเดียวกับผู้คลั่งไคล้ชนิดและไพลิน...ล้วนมีจุดหมาย
อยู่ที่เมืองกาญจน์

นานมาแล้วกว่าครึ่งศตวรรษ ที่นิยมนำไพลิน (Blue Sapphire) กับ
นิล (Black Spinel) จากทุกมุมโลกต่างรู้ดีว่า แคมเปญนี้ไปถึงเขตเทศบาล
ตำบลบ่อพลอย อ.บ่อพลอย จ.กาญจนบุรี ตามที่มีคนนำไปแต่งเป็นเพลงร้อง
“ด.บ่อพลอย อ.บ่อพลอย มีพลอยเม็ดใหญ่” มีโอกาสได้ทั้งนิลและไพลิน
กลับบ้าน...แบบบ้านเดียวจบ!!

เพราะที่นั่น นอกจากเป็นแหล่งรวม “นิล” คุณภาพดีที่สุดในโลก
ยังเป็นแหล่งกำเนิด “ไพลิน” หรือที่คนโบราณเรียกว่า “นิลกาฬ” (สีหมอก
เมฆนิลกาฬ...มุกดาหารหมอกมัว) สีสวยคุณภาพดีติดอันดับโลก จะเป็น
รองก็แค่ไพลินจาก แคมเมียร์ และ ซิลอน (ศรีลังกา) บางเม็ด!! เท่านั้น

เอกลักษณ์ไพลินของไทย ตามที่ “มณีจิด” อดีตแม่ค้าพลอยมีอณม
บรรยายไว้ในหนังสือ “ศรีสรรพ์อัญมณี” เธอบอกว่า

“ไพลิน หรือนิลกาฬของไทย ส่วนใหญ่จะมีสีน้ำเงินเข้ม น้ำเงิน
อมดำ อมเขียว ไม่ก็ออกมทางสีฟ้า เช่น ไพลินที่จังหวัดกาญจนบุรี
ถ้าเป็นชนิดสวยๆ ราคาแพง มีคุณภาพเทียบได้ไม่แพ้ของศรีลังกา จะมี
สีออกน้ำเงินจัด สวยงามมาก..”

ส่วน “นิล” หรือที่ฝรั่งเรียก Black Spinel ซึ่งเป็นพลอยสีดำสนิท
เนื้อแน่นทึบ คุณมณีจิดบอกว่า มีค่าความแข็งที่ 8 โมห์ มีความวาวแบบ
แก้ว จึงเหมาะจะนำไปทำเครื่องประดับ เพราะทนต่อการขีดข่วน...

เนื้อของนิล ซึ่งจัดอยู่ในตระกูลแรสปิเนล จะเกิดจั่วรอยได้ก็ต่อเมื่อ
นำเอาเพชรซึ่งมีค่าความแข็งระดับ 10 โมห์ หรือกลุ่มแร่ควอตซ์อย่างทับทิม
ไพลิน เขียวส่อง บุษราคัม จึงแข็ง 9 โมห์ ไปขูดขีดโดนมันเท่านั้น

ก่อนหน้านี้ ทั้ง “นิล” และ “ไพลิน” จาก บ่อพลอย เมืองกาญจน์
เคยสร้างกิตติคุณเล่าขานขจรไกลดังไปทั่วโลก พอๆกับที่ทับทิมสยามจาก
บ่อไร่ จ.ตราด และบุษราคัม จาก เขาพลอยแหวน จันทบุรี

แต่เพราะสิ่งที่แน่นอน คือความไม่แน่นอน...ใครเลยจะคาดคิด
วันนี้วิกฤติได้ไปเยี่ยมเยือนผู้ที่อยู่ในยุทธจักรพลอยเมืองกาญจน์...อย่างจัง
และถ้านั่น

ชัยเชษฐ พัฒนะพิชัย หรือ “โกหน่า” นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบล
บ่อพลอย อ.บ่อพลอย กาญจนบุรี เล่าให้ฟังว่า ทุกวันนี้เงาของคนที่ทำพลอย
เมืองกาญจน์ ไม่ต่างกับคนไข้ที่หมอและพยาบาลต้องเฝ้าอาการอย่างใกล้ชิด

นายกเทศมนตรีให้สัมภาษณ์ว่า เมื่อกว่า 2 ปีมาแล้ว ธุรกิจค้า
นิลและไพลินที่บ่อพลอยเริ่มซบเซา ทั้งในส่วนของการส่งออกสั่งซื้อจากต่าง
ประเทศ เช่น จากจีน อินเดีย เกาหลี ยุโรป และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งตลาด
ค้าพลอยในประเทศ อันเป็นผลจากภาวะเศรษฐกิจถดถอยและอีกหลายปัจจัย

“เวลานี้คนที่ทำพลอยเป็นอาชีพหลัก ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึง
ปลายน้ำ ไม่ว่าคนทำเหมือง พ่อค้าคนกลาง คนเจียระไน จนถึงผู้ค้า
พลอย ต่างหนีตายเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นกันเกือบหมด”

นายกบ่อพลอยบอกว่าเขาอยากอนุรักษ์อาชีพเจียระไนและค้าพลอย
ซึ่งทำกันมาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ รุ่นพ่อ สร้างความอยู่ดี มีสุขให้แก่คนในพื้นที่
จึงพยายามหาทางส่งเสริมให้ประชาชนกลับมาทำรายได้ โดยเทศบาลจัดหา
แหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้ค้าพลอยรายย่อย ซึ่งมีทุนน้อย หรือยังไม่มีร้าน
เป็นของตัวเอง ได้มีแหล่งขายสินค้าของตน โดยใช้ศูนย์โอท็อปหรือวิสาหกิจ
ชุมชนของเทศบาล ด.บ่อพลอย เปิดเป็นศูนย์กลางอัญมณี

**“จากที่เคยมีคนทำเหมืองอยู่ 30-40 กว่า
รายเวลานี้เหลืออยู่แค่รายเดียว ช่างเจียระไน
พลอยที่เคยมีอยู่นับพันคน ก็เหลือไม่ถึงร้อย
คน บางคนต้องไปเป็นลูกจ้างในโรงงานน้ำตาล
โรงงานลับปะรด ไม่ก็ไปเป็นแคดดี้ตามสนาม
กอล์ฟ และมีไม่น้อยที่ย้ายถิ่นฐานถาวรไป
จากบ่อพลอย”**

วิกฤติพลอยกาญจน์ เทศบาลดิ้นพลิกฟื้น

“เมื่อราวๆปี 2535-2537 ไพลินที่บ่อพลอยบูมมาก หลายคนขาย
พลอยก้อนกันเดือนละ 10 ล้านบาท ช่วงนั้นค่าเงินบาทลอยตัวเฉลิ้งแล้ว
ในบ่อพลอย มีเงินสะพัดเดือนละประมาณพันล้านบาท”

แต่เมื่อเทียบกับสถานการณ์วันนี้ เขาบอกว่า ทุกสิ่งที่เคยเฟื่องฟู
เลือนหาย แทบจะเหลือเพียงตำนาน

“จากที่เคยมีคนทำเหมืองอยู่ 30-40 กว่าราย เวลานี้เหลืออยู่แค่
รายเดียว ช่างเจียระไนพลอยที่เคยมีอยู่นับพันคน ก็เหลือไม่ถึงร้อยคน
บางคนต้องไปเป็นลูกจ้างในโรงงานน้ำตาล โรงงานลับปะรด ไม่ก็ไปเป็นแคดดี้
ตามสนามกอล์ฟ และมีไม่น้อยที่ย้ายถิ่นฐานถาวรไปจากบ่อพลอย”

“แรงงานเหล่านี้เป็นคนในท้องถิ่นมีฝีมือเจียระไนพลอยเก่งระดับโลก
จับกับอินเดียก็สู้ไม่ได้ผมไม่อยากให้สูญหายไปกับวิกฤติจึงจัดตั้งกลุ่มเจียระไน
นิลของเทศบาลขึ้นมาเพื่อให้เกิดการกลับมารวมตัวกันอีกครั้งพยายามอุดหนุน
ส่งเสริมอาชีพ ฝึกอบรม ช่วยหาเครื่องมือและสถานที่ให้ขายพลอย”

นายกบ่อพลอยบอกว่าเขาอยากอนุรักษ์อาชีพเจียรไนและค้าพลอย ซึ่งทำกันมาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ รุ่นพ่อ สร้างความอยู่ดี มีสุขให้แก่คนในพื้นที่ จึงพยายามหาทางส่งเสริมให้ประชาชนกลับมามีรายได้ โดยเทศบาลจัดหาแหล่งจำหน่ายสินค้าให้แก่ผู้ค้าพลอยรายย่อย ซึ่งมีทุนน้อย หรือยังไม่มีร้านเป็นของตัวเอง ได้มีแหล่งขายสินค้าของตน โดยใช้ศูนย์โอท็อปหรือวิสาหกิจชุมชนของเทศบาล ต.บ่อพลอย เปิดเป็นศูนย์กลางอัญมณี

“จากที่เคยมีคนทำเหมืองอยู่ 30-40 กว่ารายเวลานี้เหลืออยู่แค่รายเดียว ช่างเจียรไนพลอยที่เคยมีอยู่นับพันคน ก็เหลือไม่ถึงร้อยคน บางคนต้องไปเป็นลูกจ้างในโรงงานน้ำตาล โรงงานสับปะรด ไม่ก็ไปเป็นแคคคี่ตามสนามกอล์ฟ และมีไม่น้อยที่ย้ายถิ่นฐานถาวรไปจากบ่อพลอย”

วิกฤติพลอยกาญจน์ เทศบาลดินพริกพื้น

“เมื่อราวๆ ปี 2535-2537 โพลินที่บ่อพลอยบูมมาก หลายคนขายพลอยก้อนกันเดือนละ 10 ล้านบาท ช่วงนั้นค่าเงินบาทลอยตัว เฉลี่ยแล้วในบ่อพลอย มีเงินสดเดือนละประมาณพันล้านบาท”

แต่เมื่อเทียบกับสถานการณ์วันนี้ เขาบอกว่า ทุกสิ่งที่เคยเฟื่องฟู เลือนหาย แทบจะเหลือเพียงตำนาน

“จากที่เคยมีคนทำเหมืองอยู่ 30-40 กว่าราย เวลานี้เหลืออยู่แค่รายเดียว ช่างเจียรไนพลอยที่เคยมีอยู่นับพันคน ก็เหลือไม่ถึงร้อยคน บางคนต้องไปเป็นลูกจ้างในโรงงานน้ำตาล โรงงานสับปะรด ไม่ก็ไปเป็นแคคคี่ตามสนามกอล์ฟ และมีไม่น้อยที่ย้ายถิ่นฐานถาวรไปจากบ่อพลอย”

“แรงงานเหล่านี้เป็นคนในท้องถิ่น มีฝีมือเจียรไนพลอยเก่งระดับโลก จีนกับอินเดียก็สู้ไม่ได้ผมไม่อยากจะสูญหายไปกับวิกฤติ จึงจัดตั้งกลุ่มเจียรไนนิลของเทศบาลขึ้นมาเพื่อให้เกิดการกลับมารวมตัวกันอีกครั้งพยายามอุดหนุนส่งเสริมอาชีพ ฝึกอบรม ช่วยหาเครื่องมือและสถานที่ให้ขายพลอย”

ขณะที่ก๊อทองเจียรพัฒนากิจ หรือ “โกหมิก” เจ้าของร้านพลอยแท้จิ๋วเวรกับ ชาญ พุดพิการ เจ้าของร้านชาญพลอยกาญจน์ ซึ่งอยู่ในวงการค้าพลอยมากกว่า 30 ปีทั้งคู่...ต่างเห็นพ้องกันว่า ตลาดพลอยจะไปได้ดีหรือพบจุดจบ ขึ้นอยู่กับหลายตัวแปร

เช่น ภาวะเศรษฐกิจ ค่าเงินบาท ราคาน้ำมันดีเซล (ต้นทุนหลักของการทำเหมือง) รวมทั้งการที่ภาครัฐยอมให้เขียวนุญาตให้เปิดพื้นที่สัมปทานทำเหมืองได้ เป็นต้น

ทั้งคู่เห็นว่าแม้ช่วงนี้ราคาน้ำมันดีเซลเหมาะกับการทำเหมืองพลอยอีกทั้งพื้นที่สำรวจซึ่งคาดว่าสามารถพบพลอยได้ มีอยู่ทั้งสิ้นถึง 75 ตารางกิโลเมตร แต่หลายปีที่ผ่านมา ในบ่อพลอยเพิ่งจะมีการขุดกันไปเพียงไม่เกิน 40 ตารางกิโลเมตร เท่ากับยังเหลือพื้นที่อีกกว่า 30 ตารางกิโลเมตร ให้ค้นหาทั้งนิลและโพลิน

ประกอบกับปัจจุบันโพลินสวยๆ น้าวม มีราคาแพงขึ้นกว่าเมื่อ 15 ปีที่แล้วประมาณเท่าตัว เช่น จากกะรัตละ 35,000 บาท ปัจจุบันกะรัตละ 70,000 บาท...นิลก็เช่นกัน ยังมีเหลืออีกมากมายให้นำไปใช้ประโยชน์

“โกหมิก” บอกว่า การที่ทางเทศบาลพยายามหาทางส่งเสริมส่งเสริมงานเจียรไนพลอยฝีมือดีกลับคืนสู่ท้องถิ่น จัดหาตลาดทำเป็นศูนย์กลาง แหล่งซื้อขายพลอย ช่วยผู้ค้ารายย่อยหรือพ่อค้าทั่วไป ที่ไม่มีสายป่านยาวพอ ถือเป็นหัวหอกแห่งความร่วมมือทั้งเจตนาของชาวบ่อพลอย

“ทุกวันนี้ถ้าขยันหาถูกค้ำจริง ก็ยังพอมีเพียงแต่เราไม่มีวัตถุดิบจะป้อนให้ถูกค้ำ หลายฝ่ายในบ่อพลอยร่วมแรงร่วมใจกันดีมาก จะเหลือก็แค่รอภาครัฐช่วยส่งเสริม เช่น อนุญาตให้มีการเปิดพื้นที่ทำเหมืองพลอยใหม่ได้อีกครั้ง โดยมีข้อกำหนดให้ต้องถมดินกลับ ปรับคืนสภาพพื้นที่เดิม ภายหลังการทำเหมืองจะได้ไม่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม แม้ว่าถ้าทุกฝ่ายช่วยกัน ทุกอย่างสามารถเดินหน้าต่อดูด้วยดี ไม่มีปัญหา” โกหมิกให้พรชนะ

ด้านคนเจียรไนพลอย อย่าง กมล เชียงฟู กับ นพณัฐ บัวจันทร์ สองช่างเจียรฝีมือดีบอกว่า เมื่อหลายปีก่อน ทั้งคู่เคยทำสถิติเจียรพลอยได้ถึงวันละ 100 เม็ด ปัจจุบันงานลดฮวบเหลือแค่ 8 วัน มีโพลินและนิลส่งมาให้เจียรแค่ 100 เม็ด จากที่เคยมีรายได้วันละเป็นพันบาท ล่าสุดเหลือแค่วันละ 300 บาท

“หลายร้านที่ขายโพลินกับนิลส่วนใหญ่เวลานี้ทำส่งขายให้ร้านจิ๋วเวรที่กรุงเทพฯ แต่ก็แค่พอประคองเลี้ยงตัวเองกับลูกน้องที่เป็นช่างเจียรไนให้พออยู่ได้ไปวันๆ แค่นั้น บางทีหาวัตถุดิบไม่ได้ก็ต้องไปหาพลอยเนื้ออ่อนจากแหล่งอื่นมาทำแก้ไข้ เช่น พลอยแดงจากแอฟริกา อความารีนโรโดไรต์ พลูออไรต์” นพณัฐบอก

ด้าน นางเยาว์ วุฒิเอก หรือเจี๊จิง แม่ค้าพลอย ที่ศูนย์โอท็อปของเทศบาลบ่อพลอยยอมรับสภาพว่า ทุกวันนี้ขายได้เรื่อยๆ ไม่เฟื่องฟูเหมือนก่อน แต่เธอก็ไม่ถอดใจ ยังคงเดินหน้าสู้ในอาชีพนี้ต่อไป

“ลูกค้าส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีทั้งมาจากกรุงเทพฯ ภาคกลางและภาคใต้ ถ้าเป็นโพลินพลอยสด (พลอยที่ไม่ผ่านการเผา) โพลี น้ำสวย สีไม่ผิด น้ำหนักราวๆ 4 กะรัตต่อเม็ด เวลานี้ตักกะรัตละ 40,000 บาท หรือเม็ดละประมาณ 160,000 บาท แต่ถ้าเป็นไขสัหายากหนัก 10 กะรัตต่อเม็ดขึ้นไปเฉียวนี่กะรัตละราวๆ 1 แสนบาท หรือตักเม็ดละประมาณ 1 ล้านบาท แต่พลอยไขสนี้ เกรดนี้ ทุกวันนี้ยากจะหาได้”

“เทียบกับโพลินทั่วไป น้ำหนักไม่ถึงกะรัต น้ำและไฟเหมาะสำหรับไว้ใส่เล่น เวลานี้ราคาถูกลงมามาก เช่น ถ้าทำเป็นหัวแหวน ตัวเรือนเงินสำเร็จรูป มีตั้งแต่วงละไม่กี่พัน ไปจนถึงหมื่นกว่าบาทเท่านั้น ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่ทองที่ตลาดเป็นของคนที่ซื้อ ถ้าไม่รีบซื้อเก็บไว้ตอนนี้ จะไปซื้อตอนไหน” เจี๊จิงทิ้งท้าย.